

Inatsisartuni ilaasortaq Siverth K. Heilmann, Atassut
Inatsisartut
/Maani

Aalisarnermik nakkutilliisut taakkualu sulinerminni atugarisaat pillugit § 37 aqcutigalugu
apeqqummut 2013-189-imut akissuteqaat

02. oktober 2013
Suliap normua. 2013-090190
Dok. Nr. 1353834

Asasara Siverth K. Heilmann

Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 55
E-mail: apnn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Apeqqutigisannut qujanaq taakku naatsumik ataani allassimasutigut nassuiaateqarfigis-
savakka:

Apeqqut:

1. Naalakkersuisut ilisimanerpaat, piniarnermik nakkutilliisut sulerusus-
suseqarlualuartut, sulinerannut aqqissuussaannerup ullumikkutut ilus-
eqartinneqarneratigut toqqissisimanginnermik annertuumik pilersitsiso-
qarsimasoq?

1-imut akissut:

Aallarniutigalugu erseqqissaatigineqassaaq piniarnermik nakkutilliisut sulinerat
sulinerminnilu atugarisaat pillugit qullersanit nikanarsaasoqanngivimmat.

Naalakkersuisut ilisimavaat piniarnermik nakkutilliisut ataasiakkaat akornanni
siunissartik sulinerminnilu suliassatik pillugit nalornisoqalaartoqartarnera. Uki-
uni kingullerni uumatut § 37-mi allakkap assinganik apeqquteqartoqart-
arsimavoq.

KANUAANA-p piortat akisissaaffiattut ukiut kingullerpaat ingerlanerini anner-
tuumik nassuiaatiginiartarsimavaa, siunissami nakkutilliinikkut suliassat suus-
sanersut aamma pingaarnersiunerit suut atuuttuussaansut.

Soorunami piniarnermik nakkutilliisut aamma ilisimatinneqartarsimapput sulisits-
isorisaat (KANUAANAt) pisortatut suliakkiissartutut suliassanik allanngortiteri-
sinnaasoq aamma suliassanik pingaarnersiukkanik.

2. Piniarnermik nakkutilliisut ingerlaasissaat pillugu allannguisoqannginnis-
saanik neriorsuisoqartaraluartoq sooq malitsinneqarsinnaanngila?

2-mut akissut:

Piniarnermik nakkutilliisut neriorsorneqarnikuunngillat piniarnermik nakkutilliisoqarnerup allangortinneqannginnissaanik. Piniarnermik nakkutilliisoqarnerup allangortinneqarnissaa qinnikkanit isummerfigineqartartussaavoq. Eqqortuuvorli, piniarnermik nakkutilliisoqarneq 1997-imi aalajangiunneqarmalli aalisarnermit piniarnermillu iluarsiiviginnittarnikkut malunnaatilimmik ineriartortoqarsimanera. Pissusissamisoorluinnarpoq nakkutilliinermik suliassat allangortarnerat aamma suliassanik naammassinninnissamut piomasagaatit annertusiartuinnarmata aammalu nakkutilliisoqatigiinnut piomasat annertusiartorlutik. Taamatuttaarlu suliassanik pingaarnersiuisarneq allangortinneqartassaaq ajornartorsiutit takkussinnaasartut aallaavigalugit ilaatigullu naalakkersuinikkut kalleriutigineqartartut naapertorlugittaaq.

Ineriartornerup kingunerisaanik piniarnermik nakkutilliisut aamma ilisimatinneqartarsimapput eqaatsumik allannguerialaarsinnaanissamut piareersimaneranunut piomasagaateqartoqarsinnaasarnera taamaasilluni suliassat siunissami naammassineqarsinnaanngorlugit.

3. Sooq piniarnermik nakkutilliisut angallataat tamakkiisumik siunertaminunut atorneqanngillat aamma sooq angallataasa nunamut pitutaanerisa kingunerisaanik nakkutilliisut paarsisussannanngortinneqarsimappat?

3-mut akissut:

Piniarnermik nakkutilliisut angallataat siunertavimminnut annertuumik atorneqartarput, suliassatigulli nammatassat aamma missingersuutitigut piomasagaatit annertusiartuinnarnerisa kingunerisaanik angallatit pimoorusaane-rusumik pisariitsumillu periuseqarluni atorneqartarput. Tamatuma kinguneraa, angallatit atorneqartassasut inissinneqartassasullu sumiiffinni pisariaqartitsiviusuni aamma nakkutilliinermik suliassat assigiinngitsut tamaasa eqqarsaatigalugit. Angallatit nakkutilliisoqatigiinnit nakkutilliartorsimasunit oqartussaaffigineqartarput suliassaminnillu naammassinnittarlutik piniarnermik nakkutilliisut aamma piniarnermik nakkutilliisunut ikiortit suleqatigalugit. Piniarnermik nakkutilliisooq angallammut nammineq oqartussaaffigisaminut akisussaavoq angallammillu paarsisuinnartut inissisimanngilluinnarluni.

4. Sooq Ittoqqortoormiut, Narsaq, Sisimiut, Ilulissat Ummannamilu ikiorteqartitsisoqanngila, naak isumannaatsuunissaq allannguinnginnis-sarlu pingaartinneqarluni oqaatigineqartaraluartoq?

4-mut akissut:

Illoqarfinni tamani aalajangersimasumik atorfeqartitamik piniarnermut nakkutilliisumut ikiorteqarnissaq missingersuutitigut aamma tamatigut pisariaqartinneqartanngilaq. Piffissani ulapaarfiusuni immikkullu ittumik suliassanut aamma iliuuseqarnernut atatillugu ikiortit akunnermusiallit atorfinitsinneqartarput imaluunniit KANUAANA-mit piniarnermut nakkutilliisumut aalisarnermik alapernaarsuisumit atugassisoqarluni. Annertuunik nakkutilliinikkut iluaqutissaqarpoq aalisarnermik alapernaarsuisunit piniarnermut nakkutilliisut ikiorsisoqartarnerat. Ilaatigut aalisarnermi sivisuumik nakkutilliinikkut misilitagaqareersarput akuttunngitsumillu aamma ilaatigut pisariaqartinnertunik inuussutissarsiutigalugu imaatigut angalassisinnaanernut uppersaatinik peqareertarlutik.

Isumannaallisaanikkut piniarnermut nakkutilliisunut erseqqissunik ilit-sersuuteqarpoq tassalu angallammik angalasoqassatillugu inuit marluusarnissaannik aamma taamaallaat immikkut ittunik pisoqartillugu kisimiiluni angallammik aallarsinnaanissaq akuerineqarsinnaasarluni.

5. Naalakkersuisuusimasoq paasitinneqartarsimavoq nakkutilliisut ikiortilernerqartarsimasut, eqqunngilluinnartutulli oqaatigineqarmat, matumani Naalakkersuisut paasissutissiisinnaanerlutik

5-imut akissut:

KANUAANA-mit ingerlaavartumik anguniarneqartuarpoq, atorfiit inuttaqanngitsut inuttalersimatinneqartarnissaat, kisiannili pingaaruteqartuuvoq inuit piginnaasallit atorfitsinneqartarnissaat. Ajuusaarnaraluartumik KANUAANA-mit paasisimavarput, nalinginnaasumik assut ajornakusoortuusooq immaqaluunniit ajornavissuusooq inunnik eqqortunik piginnaasalinnik pissarsiniarnissaq piniarnermut aalisarnermullu malittarisassanik nakkutilliinermik eqquutsitsisarnermillu sulianik isumaginnissinnaasunik.

6. Ivittuut matuneqarmata, piniarnermut nakkutilliisup atorfia Nuummut nuunneqarpoq. Ivittuut matuneqarmat nakkutilliisoq Nuummut nuuti-taavoq. Paamiuniit nakkutilliisoq Nuummut nuuppoq landingskontro-lingorniarlu Nuummi aamma jagtbetjent-itut sulisorineqartoq oqaatigi-neqarmat, Naalakkersuisut paasissutissiissasut kissaatigaara?

6-imut akissut:

Kalaallit Nunaanni Sakkutooqarfiup Grønlands Kommando-p atorunnaarsin-neqarneranut aamma Kangilinnguani sakkutuut imarsiortut matuneqarneranut atatillugit, piniarnermut nakutilliisoq Nuummut nuuppoq. Taamanikkut Nuummi piniarnermik nakkutilliisuusup, tulaassinnermi nakkutilliinermik ilinniartumik taagorneqartup, aalisarnermik nakkutilliinikkut ilinniartitaanermik ukiunik pingasunik sivisussusilimmik aallartitsisimavoq taamaasillunilu pissusissamiso-ortumik atorfitsigut nikisitserisoqarsimalluni. Siusinnerusukkut piniarnermut nakkutilliisuusimasup pissusisamisoorluinnartumik Nuummi piniarnermut nak-kutilliisortaaq ikiorsertarsimavaa soorlu aalisarnermik aalapernaarsuisut piniar-nermik nakkutilliisunit ikiorsiisarnerattut.

7. Tulaassinnermik nakkutilliinermut ilinniartut avannaatungaani "TUUK-KAQ III" atorlugu angalaneranni motoriat ajutoorpoq. Pisanik aalisak-kanillu tulaassiviusartuni umiarsualivinnilu nakkutilliisunngorniat "TU-UKKAQ III" atorlugu avannaani angalareerlutik aserortoorsimapput. Ilu-lissani "TUUKKAQ IV" ajoquteqanngitsoq motooria ilanngartuiffigi-neqarpoq taannalu angalasinnaajunnaarsinneqarluni, ilumut taamaat-tussaannartut periuseqartoqartassanerluni?

7-imut akissut:

Kalaallit Nunaanni kingoraartissanik pissarsiniartarnek ajornakusoortarsin-naavoq tamatigungajallu kinguneraartissanik tikisitsiniarnermi piffissaq sivisu-sinnaasarluni.

Taamaattumik pissusissamisoorluinnarpoq TUUKKAQ IV-mit motorip ilaannik atuinissaq, taanna nunamut qaqinneqarsimasoq timitamigut putusimanerminut iluarsaanneqarniarluni. Taamaasiornikkut TUUKKAQ II-p nakkutilliilluni an-galanini nangissinnaasimavaa ullualuinnarnik kinguaattoorluni. Angisuumik iluaquteqarpoq angallatinik assigiinnik motorilinnik atuisarnerput, tassami nak-

kutilliineq ajutoornernik assigisaannillu eqqorneqarsinnaanera annikinnerutinneqartarmat.

Illumoorpoq kiffartuussineq iluarsaassisarnerlu sinerissami ajornartorsiutaammat. Assersuutigalugu annertuumik ajornartorsiutaavoq ajuusaarnartuullunilu, annaassiniarnermik atortut taamaallaat Nuummi iluarsaanneqarsinnaallutillu sulinneqarnikkut isumagineqarsinnaanerat.

8. Piniarnermik nakkutilliisoqarneq sipaarutiginiarneqarpa?

8-mut akissut:

Imaasiallaanaq pilersaaruteqartoqanngilaq piniarnermik nakkutilliisoqarnermi annikillisaasoqarnissaa. Nakkutilliinermut aningaasaliissutit 12 mio. kronit missaanniípput pilersinneqarnerminniillu 8 aamma 12 mio. kronit akornanni nikerartarsimallutik. Nakkutillinermi suliassanut isumagineqartartussanut sanilliullugu isumaga naapertorlugu missingersuutit assut annikitsuupput aningaasaliissutillu mangiarneqartarlutik ingerlatsinikkut aningaasartuutit qaffakkiartoreri ingiaqatigalugit. Pingaartumik uuliap akiata qaffakkiartorerata kinguneri-simavaa, KANUAANA-p allatut ajornartumik angallammik angalalluni nakkutilliinermut akuleruttariaqarsimanera aqutsisariaqarneralu suliassanillu assut sukannersumik pingaarnersuisariaqartarsimanera.

Piniarnermik nakkutilliisoqarneq - inuiaqatigiinni allat assigalugit - ineriartortinneqassaaq nutarterneqartassallunilu.

9. Piniarnermik nakkutilliisut atugarisaat pitsanngorsaavigineqarsinnaaqullugit Naalakkersuisut qanoq pilersaaruteqarpat?

9-mut akissut:

2004 aamma 2006-imi piniarnermut nakkutilliisoqarneq aamma KANUAANA pillugit nassuiaammik saqqummisoqarpoq. Tassani ilaatigut piniarnermut nakkutilliisoqarnermut aamma aalisarnermik nakkutilliisunut Naalakkersuisut KANUAANA-llu pilersaarutaat takorluugaallu nassuiaatigineqarlutik.

Pilersaarutaavoq ataatsimoorussamik nakkutilliisoqatigiinnik eqaatsumik pilersitsiartornissaq aamma piginnaasalinnik KANUAANA-mi pisuussutinik uumas-suilinnik aqutsinerup iluani nakkutilliinermik suliassanik naammassinnissinnaanissaq siunertaralugu.

KANUAANA-mit pimoorussamik eqaatsumillu nakkutilliisoqatigiinnik pilersitsinissaq anguniarlugu sulisoqarpoq. Ataatsimoortumik nakkutilliisoqatigiinnik pilersitsinissami alloriarnerit ataasiakkaat ilagaat ataatsimoorussamik sulinikkut isumaqatigiissummut allannngortitsinissaq piniarnermik nakkutilliisut, aalisarnermi alapernaarsuisut aamma aalisarnermik nakkutilliisut tamakkerlugit eqqarsaatigalugit. Illuatungeriit taakkualu kattuffii ammasumik anguniagaqartumillu suleqatigiinnerisigut ataatsimoorussamik sulinikkut isumaqatigiissut pilersinneqarpoq. Taamatut ataatsimoorussamik isumaqatigiissuteqarneq KANUAANA-mit pisariillisaanerup aamma pimoorussinerulernissap tungaanut alloriarnertut angisuutut isigineqarpoq. Taamatut nutaamik isumaqatigiissusiornerup ilaatigut kingunerisaanik piniarnermut nakkutilliisunut atugassarititat anertuunik iluaquserneqarput. KANUAANA-mit ataatsimoorussamik isumaqatigiissuteqarnissamik sulineq iluatsissimasutut isigineqarpoq, tamanna iluatsissimavoq illuatungeriinnit tamanit sulinermut tunniussimanerup kingunerisaanik.

Peqatigitillugu KANUAANA-mit anguniagaq annertooq tassalu ilinniartitsinikkut pilersaarut aallartinneqarpoq aalisarnermik alapernaarsuisunut aamma piniarnermik nakkutilliisunut tunngatitaq.

Aalisarnermik alapernaarsuisunut tunngatillugu ukiunik pingasunik sivilissusilimmik nakkutilliinikkut ilinniartitsineq aallartinneqarpoq, taannalu maani Kalaallit Nunanni Danmarkimilu danskit aalisarnermik nakkutilliinerisigoortumik ingerlanneqartassaaq. Taamatut aalisarnermik alapernaartuisut maannakkut ilinniakkamikkut piginnaasaqalersimapput annertuumik siaruarsimasunik pisunilu arlalinni aamma piniarnermik nakkutilliisumut atasutut isigisaannut nakkutilliinermik suliarineqartartut ilanngullugit.

2011-imi piniarnermik nakkutilliisut sapaatit akunnerini pingasuni sunngiffimmi angallammik angalasartunut angallassisinnaanermut uppernarsaatitaartinneqarput. 2012-imi Umiartornermik aqutsisoqarfik angallatinik angallassinermut aamma ilaasunik angallassisarnermut malittarisassanik nutaanik saqqummersitsivoq tassungalu tunngatillugu KANUAANA-p paasissimavaa piniarnermik nakkutilliisut angallatinik angallassisarnissamut pisariaqartinnertunik pappialaqangitsut. Maannakkut KANUAANA-mit anguniarneqarpoq, Umiartornermik ilinniartarfik ammariapat, piniarnermut nakkutilliisut arlallit inassutiginiarlugit inuussutissarsiutigalugu angallammik angallassisinnaanissamut uppernarsaatitaarnissaat.

Nakkutilliinermik suliassat sorpassuarnut akoqartinneqaleraluttuinnarput ilaati-gullu piumasaqaatit piniarnermik nakkutilliisut piginnaasaqarnissaannut sak-kortumik qaffallutik.

Paasinarpoq piniarnermik nakkutilliisut misigisimassappata inissisimanermikkut ulorianartorsiortinneqartutut, maannakkut aalisarnermi alapernaarsuisut takkut-talermata aalisarnermik nakkutilliinikkut malunnaatilimmik annertunerusunik piginnaasalinnik, kisiannili KANUAANA-mit aamma piniarnermik nakkutillii-sut erseqqissaaavigineqarsimapput inissisimanerat allangortinneqassanngitsoq. Piniarnermik nakkutilliineq aamma aalisarnermik nakkutilliineq oqartussaaf-fiupput marluk immikkut ilinniagaqarsimanissamik annertuunillu piniarnermik aalisarnermillu aqutsinermut atuuttunik malittarisassanut ilisimasaqarluarnissa-mik piumasaqaateqarfiusut.

Pingaartuuvoq, piniarnermik nakkutilliisut nassuerutigissagaat, pisortatigoor-tumik aqutsinermi pimoorussinerulernissamik, sipaarniuteqarnissamik, missin-gersuutitigut akisussaassuseqarnissamik annertusiartuinnartunik piumasaqaa-teqartoqartarnera aamma qanorluunniit eqaatsumik ingerlatsisinnaanissamut aammalu allangueriataarsinnaanissamut piareersimasussaanissamut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Karl Lyberth
Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermullu Naalakkersuisoq